

V období po roku 2000 sa teoretická pozornosť Teodora Münza sústredila na problematiku noetiky, o ktorú sa zaujímal už v počiatkoch svojej vedeckej činnosti. Vo svojich troch knižných publikáciách *Listy filozofom* (2002), *Hľadanie skutočnosti* (2008) a *Cesta za skutočnosťou bez metafyziky. S Nietzscheom a proti nemu* (2015) sa vo väčšej či menšej miere zaoberá touto problematikou a analyticky sa vracia k postave F. Nietzscheho, ktorý T. Münza, podľa jeho vlastných slov, „zaujal už dávno“.

Rozsiahla tvorivá aktivita Teodora Münza, jej vedecká hodnota, význam a prínos, boli vedením SAV opakovane ocenené udelením Striebornej (1986) a Zlatej (1993) plakety Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách, ako aj Zlatej medaily SAV v roku 1996. V roku 2006 Predsedníctvo SAV rozhodlo zaradiť Teodora Münza medzi Významné osobnosti SAV. V roku 2008 Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach udelila Teodorovi Münzovi titul Doctor honoris causa.

PhDr. Teodor Münz, CSc., Dr.h.c. je mimoriadne významnou, medzinárodne uznávanou osobnosťou slovenského filozofického myslenia a vedy európskeho formátu, ktorého prínos v oblasti slovenského filozofického bádania je nespochybniteľný a má vysokú a trvalú hodnotu. K jeho významnému životnému jubileu a do jeho ďalších životných aktivít mu prajeme veľa šťastia, životnej pohody a originálnych tvorivých podnetov.

Karol Kollár

Karol Kollár
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava 1
Slovenská republika
e-mail: filokoll@savba.sk

SPRÁVA Z V. SLOVENSKEHO FILOZOFICKÉHO KONGRESU (META)FILOZOFIA – PRAX

V dňoch 21. – 23. 10. 2015 sa v Bratislave pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku a za príspevnia partnerov kongresu (Slovenského národného múzea – Múzea Ľudovíta Štúra v Modre, Hotela Holiday Inn v Bratislave, tlačiarne Rea v Nitre a Bratislavskej organizácie cestovného ruchu) konal piaty slovenský filozofický kongres, tentoraz s názvom (META)FILOZOFIA – PRAX, ktorý zorganizovali Slovenské filozofické združenie pri SAV a Filozofický ústav SAV. Deklarovaným cieľom kongresu bolo objasniť vzťah medzi teoretickou a praktickou filozofiou, prehodnotiť tradičné filozofické problémy teoretickej a praktickej filozofie, jej zmysluplnosť, ciele, metódy a hranice. Keďže kongres sa konal v roku, keď si nielen filozofická obec pripomína 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, bola tejto téme venovaná jedna sekcia vedeckých príspevkov a podnetná panelová diskusia. Kongres otvorili riaditeľ Filozofického ústavu SAV Tibor Pichler a predsedníčka SFZ pri SAV Andrea Javorská. Tematicky bol členený do piatich sekcií, kde sa rokovalo na témy: *Filozofia a prax – dejinné reflexie* (sekcia A), *Metafilozofické reflexie* (sekcia B), *Analytická (meta)filozofia*

(sekcia C), *Filozofia a aktuálne problémy sociálnej praxe* (sekcia D) a *Filozofia a slovanský svet – k 200. výročiu narodenia L. Štúra* (sekcia E).

Program prvého dňa začal sériou plenárnych prednášok zahraničných hostí. Vladimír Vladimirovič Varava z Voronežskej štátnej univerzity v príspevku *Peculiarities of Russian philosophical language as a language of meta-literary discourse* analyzoval vybrané črty ruskej filozofie nielen v prostredí profesionálnej akademickej filozofie, ale aj v beletrii a metaliterárnych kontextoch, pričom tento charakteristický rys ruskej filozofie, teda jej prejavy v rôznych literárnych žánroch, vysledoval napr. v dielach Venevitivova, Dostojevského, Leontieva, Bachtina a ďalších. Plenárna prednáška Martina Kuscha z Univerzity vo Viedni nazvaná *Scepticism and Relativism* sa zamerala na relativizmus v epistemológii. Predstavila dva útoky na ne-metazdôvodnenie, tri otázky späť s relativizmom v tomto kontexte a zdôvodnenie autorových odpovedí na ne.

Popoludňajší program začal plenárnymi prednáškami Emila Višňovského a Mariána Zouhara. Prednáška E. Višňovského s názvom *Richard Rorty a zrkadlo filozofie* priblížila Rortyho celoživotné úsilie vyrovnáť sa s otázkou či, a ak áno, na čo je filozofia dobrá. V prednáške sa E. Višňovský vrátil ku koreňom filozofie a zamýšľal sa spolu s Rortym nad možnosťami filozofie prispieť k pochopeniu sveta, k nášmu sebauváraní, k obohateniu vlastného života či k tvorivému dialógu s kultúrou. Predstavil tak kľúčové momenty Rortyho metafilozofie, ktorá nastavuje odvážne, provokatívne zrkadlo celej západnej filozofii, pričom filozofia je podľa Rortyho slobodná, kreatívna, zmysluplná činnosť, podobu ktorej nedefinuje nič a nikto okrem samotných filozofov a ktorá v budúcnosti má byť relevantnejšia, zaujímavejšia a užitočnejšia. Druhá popoludňajšia prednáška M. Zouhara nazvaná *Filozofia a konceptuálny priestor* rozoberala chápanie filozofie ako sústavného a systematického vymedzovania konceptuálneho priestoru, v ktorom sa odohrávajú naše intelektuálne aktivity. Filozofická analýza predchádza akékoľvek ďalšie intelektuálne uchopovanie sveta. Príspevok argumentoval v prospech konceptuálnej analýzy ako dôležitej úlohy filozofie, pretože podľa M. Zouhara, konflikty medzi filozofickými teóriami nie sú ani tak konfliktmi týkajúcimi sa istej predmetnej oblasti, ale skôr konfliktmi týkajúcimi sa použitých reprezentačných nástrojov.

Podvečer program prvého dňa pokračoval rokovaním v sekciách *Filozofia a prax – dejinné reflexie*, *Metafilozofické reflexie*, *Analytická (meta)filozofia*, *Filozofia a aktuálne problémy sociálnej praxe*, kde odzneli viaceré podnetné príspevky. Poslucháči tak mali možnosť konfrontovať vlastné filozofické postoje, poznatky a názory s názormi vystupujúcich, vďaka čomu sa rozvinuli zaujímavé diskusie. Záver prvého dňa patril slávnostnej recepcii, na ktorej bolo predsedníčkou SFZ pri SAV Andreou Javorskou udelené čestné členstvo Miroslavovi Marcellimu a Jozefovi Sivákovi, ktorí mali po prevzatí dekrétov o udelení členstva krátke príhovory. Program recepcie pokračoval hudobným recitálom, v ktorom bol umelecký prednes Jozefa Šimonoviča popretkávaný magickými zvukmi harfy v podaní Michala Matejčíka. Témy kongresu rezonovali počas recepcie ďalej v neformálnych diskusiách, účastníci kongresu využili možnosť stretnúť sa s kolegami z iných pracovísk a večer pokračoval zaujímavými dialógmi v užších kruhoch do neskorej noci.

Druhý rokovací deň otvorila plenárna prednáška Miroslava Marcelliho z Katedry filozofie a dejín filozofie FiF UK v Bratislave. Príspevok *Dva druhy filozofického myslenia* vychádzal z uplatnenia kategórií skutočného, možného a nevyhnutného na filozofické myslenie. Uplatnením týchto kategórií vymedzil dva druhy filozofov, ako aj dva druhy filozofickej argumentácie: prvá je založená na heuristikách, ktoré dovoľujú skutočnosť

zahrnúť pod nevyhnutnosť, a druhá proti týmto postupom poukazuje na neredukovateľnú skutočnosť a pôsobí inhibične. Venoval sa najmä inhibičným efektom filozofického myslenia. Po diskusii k prednáške pokračovalo dopoludnie rokovaním v sekciách *Filozofia a prax – dejinné reflexie*, *Metafilozofické reflexie*, *Analytická (meta) filozofia* a *Filozofia a slovanský svet (k 200. výročiu narodenia L. Štúra)*. Účastníci prezentovali príspevky k rôznorodým aspektom témy kongresu, potom nasledovali plodné diskusie a polemiky, ktoré v dôsledku časového harmonogramu nachádzali svoju dohru počas prestávok na kávu.

Popoludnie druhého dňa bolo venované rozsiahlej panelovej diskusii na tému *Ludovít Štúr v priesečníku minulosti a súčasnosti*, na ktorú prijali pozvanie Vasil Gluchman z Prešovskej univerzity, Tibor Pichler z Filozofického ústavu SAV, Beáta Mihalkovičová z Múzea Ľudovíta Štúra v Modre a historik kultúry Viliam Jablonický. Vo vyše dvojhodinovej panelovej diskusii, po ktorej nasledovala polhodinová diskusia s plénom, sa účastníci pokúsili rozobrať mnohostrannú osobnosť tohto slovenského dejateľa, ktorého narodenie sme si v roku 2015 pripomenuli, a to nielen v kontexte doby jeho pôsobenia, ale aj v kontexte reflexie jeho tvorby v súčasnosti. Nevyhli sa pritom ani kontroverziám, ktoré túto osobnosť sprevádzali, a spomenuté boli aj zaujímavosti z jeho osobného života vrátane pochybností ohľadom jeho predčasnej smrti. Z diskusie vyvstala naliehavá potreba rozsiahlejšej vedeckej monografie venujúcej sa filozofii a politickej činnosti Ľudovíta Štúra v slovenskom intelektuálnom prostredí. Po večer druhého kongresového dňa pokračoval opäť rokovaniami v rovnakých sekciách ako ráno pred panelovou diskusiou a účastníci pokračovali v rozbehnutých diskusiách.

Záverečný deň kongresu patril sekciám *Filozofia a prax – dejinné reflexie*, *Metafilozofické reflexie*, *Analytická (meta)filozofia*; príspevky, ktoré v rámci nich odzneli, zavřili slovenský filozofický kongres. Piateho kongresu sa zúčastnilo vyše osemdesiat prispievateľov zo šiestich krajín, ktorí v priebehu troch rokovacích dní pracovali na naplnení cieľov kongresu, a prispievali tak k vytvoreniu reprezentatívneho obrazu súčasného filozofického myslenia na Slovensku. Piaty kongres po piatich rokoch nadviazal na tradíciu predchádzajúcich kongresov a poskytol miesto na stretnutie a výmenu názorov naprieč jednotlivými myšlienkovými spektrami pracovníkom v oblasti filozofie a príbuzných disciplín z rôznych pracovísk a krajín.

Lenka Čupková

Lenka Čupková
Katedra filozofie FF UKF,
Hodžova 1
949 74 Nitra
Slovenská republika
e-mail: lcupkova@ukf.sk